



สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สื่อมวลชนนั้นเปรียบได้กับกระจกสะท้อนสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุโทรทัศน์ซึ่งนอกจากจะเป็นสื่อโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวผู้รับสารมากที่สุดแล้ว รูปแบบรายการของสื่อโทรทัศน์แขนงหนึ่งที่มีคุณค่าอยู่ที่ผลกระทบของรายการที่มีต่อประชาชนคือ รายการสารคดี เป็นรายการที่น่าเสนออย่างมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์ของสังคม และเป็นการแสดงความรับผิดชอบของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม

ปัจจุบันมีรายการสารคดีที่น่าเสนอรายการในรูปแบบที่แตกต่างออกไป ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจและติดตามชมอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในนั้นคือรายการ "หลุมดำ" สารคดีเจาะลึกเชิงสังเคราะห์ นำเสนอสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ด้านมืดในสังคม อันประกอบไปด้วยปัญหาสังคมของเยาวชนมากมายหลายด้าน รวมไปถึงค่านิยมของเยาวชนไทยในปัจจุบันที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมของ "คนต้นเรื่อง" ให้ผู้ชมทั้งหลายได้รับทราบ ทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและหาทางป้องกันไม่ให้เยาวชนไทยตกหลุมพรางไปมากกว่านี้

การวิจัย "การศึกษาปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนไทยในรายการโทรทัศน์ "หลุมดำ" มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาที่สะท้อนประเด็นปัญหาสังคมของเยาวชนไทย ที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ"
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาที่สะท้อนถึงค่านิยมของเยาวชนไทย ที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ"

จากการศึกษาเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนในรายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 เรื่อง (32 ตอน) ที่ออกอากาศระหว่างวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2549 ได้แก่

1. ห้องแซท ห้องโซว์ จำปะออนไลน์ ในชุมชนไซเบอร์สเปส
2. ผู้สื่อข่าวจากโลกสีหม่น
3. นักศึกษาในโลกราตรี
4. จ้าวโลก...คนเคยใหญ่
5. ผู้ชายขายน้
6. ทอมบอย...ฟ้าลิขิตหรือชีวิตที่เลือกแล้ว
7. โลกหลอนหลอนของเด็กดมกาว
8. เด็กหนีเรียน
9. เกมส์ออนไลน์: การแข่งขันที่ไม่รู้จบ
10. การ์ตูนสายพันธุ์ใหม่ ใครคือเหยื่อ
11. นักศึกษาแม่ลูกอ่อน
12. จากนั่งตู้...สู่..นักศึกษาไซดีไลน์
13. กว่าจจะรู้เพียงสา
14. "เลือ้ออฟโรด กระโปรงไหลดเตี้ย" แฟชั่นชุดนักศึกษา 2005
15. กลัวอ้วนไม่กลัวตาย ภัยร้ายคนอยากผอม
16. คำให้การของผู้ต้องหาคดีโทรมหญิง
17. เด็กหลง
18. ศักดิ์ศรีสถาบัน ตำนานแค้นอมตะ
19. ฆ่าตัวตาย..ทางเลือกที่ไม่ใช่ทางเลือก
20. "ทำแท้ง" สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง
21. มือถือ โทรศัพท์หรือเครื่องประดับในโลกทุนนิยม
22. สวยด้วยศัลยกรรม งามหรืองอม
23. บอลพนันขันต่อ คนพนันขันแตก
24. ภาษาไทยแตกแถว พจนานุกรมฉบับปลั๊กชาติ
25. กระโปรงบานซาซ่า มาเพียงขาล้าน
26. หยุคเฮดส์
27. "ไคโยตี้" นักล่าในโลกราตรี
28. "อโกโก้ บอย" ผู้ชายชายโซว์

สรุปผลการศึกษาระยะก่อนปัญหาสังคมในรายการ "หลุมดำ"

ผลการวิจัยพบว่า รายการ "หลุมดำ" สะท้อนปัญหาสังคมของเยาวชนทั้งสิ้น 23 ด้าน ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาพฤติกรรมเสรีทางเพศ ปัญหาความเสื่อมโทรมของศีลธรรม วัฒนธรรม และจิตใจ ปัญหาการขายบริการทางเพศ ปัญหาการตั้งครรภ์ ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาอัตวินิบาตกรรม ปัญหาพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรง ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาการติดเกม ปัญหาการติดแชท ปัญหาแก๊งชิงกวนเมือง ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน ปัญหาการหนีออกจากบ้าน ปัญหาการพนันฟุตบอล ปัญหาสื่อลามก ปัญหาอันตรายจากการทำศัลยกรรม ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาภาษาไทยวิบัติ ปัญหาอันตรายจากยาลดความอ้วน

หากแบ่งปัญหาเยาวชนทั้ง 23 ด้านออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ปัญหาทางสังคม เป็นปัญหาที่ปรากฏในรายการหลุมดำมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาพฤติกรรม และ ปัญหาเรื่องเพศ ตามลำดับ

ปัญหาสังคมของเยาวชนด้านที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างเรื่องต่างๆ มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการศึกษา และปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสังคมของเยาวชนด้านที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างเรื่องต่างๆ น้อยที่สุด โดยปรากฏในรายการกลุ่มตัวอย่างเพียงเรื่องเดียว ได้แก่ ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาภาษาไทยวิบัติ และปัญหาอันตรายจากยาลดความอ้วน

รายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหาสังคมของเยาวชนปรากฏอยู่หลากหลายด้าน ที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ "ห้องแชท ห้องโชว์ จำปีออนไลน์ในชุมชนไซเบอร์สเปส" "เด็กหลง" และ "หยุดเอดส์"

รายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหาสังคมของเยาวชนปรากฏอยู่น้อยที่สุด โดยปรากฏปัญหาสังคมเพียงด้านเดียว คือ "เลื้อยออฟโรด กระโปรงโหลดเตี้ย แพนชั่นชุดนักศึกษา 2005" และ "สวยด้วยศัลยกรรมงามหรืออม"

มีข้อสังเกตว่าปรากฏปัญหาสังคมของเยาวชนเกี่ยวกับเรื่องเพศอยู่หลายด้านในรายการ หลุมดำ ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรมเสรีทางเพศ ปัญหาการตั้งครรภ์ ปัญหาการทำแท้ง และปัญหาการขายบริการทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับเยาวชนโดยเฉพาะเพศหญิง โดยอายุของการมีเพศสัมพันธ์น้อยที่สุดอยู่ที่ 13 ปี หรือระดับการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 1 เท่านั้น

มีการวิพากษ์วิจารณ์สังคมของผู้ดำเนินรายการและทีมงานหลุมดำในปัญหาสังคมของเยาวชนสำคัญๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศชาติไม่ได้เดินหน้าไปพร้อมกับสภาพจิตใจของคนในสังคม โดยเฉพาะผู้เป็นเยาวชน กำลังสำคัญของชาติ ดังที่ปรากฏปัญหาความเสื่อมโทรมของศีลธรรม วัฒนธรรมและจิตใจ ปัญหาอาชญากรรม ใน "ห้องแชท ห้องโชว์ จำป์อะออนไลน์ ในชุมชนไซเบอร์สเปส" และ "คำให้การของผู้ต้องหาคดีโทรมหญิง"

สรุปผลการสะท้อนค่านิยมของเยาวชนในรายการ "หลุมดำ"

ผลการวิจัยพบว่า รายการ "หลุมดำ" สะท้อนค่านิยมของเยาวชนทั้งสิ้น 19 ด้าน อันได้แก่ ค่านิยมวัตถุนิยม ค่านิยมการเปลี่ยนคู่นอน ค่านิยมต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การตามเพื่อน ค่านิยมรักสนุก ค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ค่านิยมความอยากสวยอยากงาม ค่านิยมรักความสบาย ไม่ชอบทำงานหนัก ค่านิยมการเที่ยวกลางคืน ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ค่านิยมชอบฝ่าฝืนกฎ ค่านิยมการแต่งกายโป๊ ค่านิยมการรับวัฒนธรรมต่างชาติ ค่านิยมการกลัวความอ้วน ค่านิยมการนับแต่้ม ค่านิยมการมีแฟน ค่านิยมความเป็นชาย ค่านิยมลอกเลียนแบบดารา ค่านิยมการแก้แค้น รักพวกพ้อง

หากแบ่งประเภทของค่านิยมทั้ง 19 ด้านเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ "ค่านิยมส่วนบุคคล" เป็นค่านิยมที่พบในรายการหลุมดำมากกว่า "ค่านิยมของสังคม"

ค่านิยมของเยาวชนด้านที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างเรื่องต่างๆ มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุนิยม ค่านิยมการเปลี่ยนคู่นอน และค่านิยมการต้องการยอมรับจากเพื่อน การตามเพื่อน

ค่านิยมของเยาวชนด้านที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างเรื่องต่างๆ น้อยที่สุด ได้แก่ ค่านิยมกลัวความอ้วน ค่านิยมการแก้แค้น ค่านิยมการมีแฟน ค่านิยมการแสดงความเป็นชาย และค่านิยมการลอกเลียนแบบดารานางงาม

รายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างที่พบค่านิยมของเยาวชนปรากฏอยู่หลากหลายด้านมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ "เด็กหนีเรียน" "ผู้ชายขายน้ำ" และ "นักศึกษาในโลกราตรี"

รายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหาสังคมของเยาวชนปรากฏอยู่น้อยที่สุด คือ "ทอมบอย ฟัลลิตหรือชีวิตที่เลือกแล้ว" และ "การ์ตูนสายพันธุ์ใหม่ ใครคือเหยื่อ" และ "ภาษาไทยแตกแถว พจนานุกรมฉบับลัทธิชาติ"

มีข้อสังเกตว่า การสะท้อนค่านิยมของเยาวชนผ่านเรื่องราวของ "คนต้นเรื่อง" ในรายการ หลุมดำ ค่านิยมทุกด้านที่พบเป็นค่านิยมเชิงลบของเยาวชนไทยในปัจจุบันทั้งสิ้น ไม่มีค่านิยมด้านไหนที่ควรยึดถือปฏิบัติ หรือควรเอาเป็นแบบอย่างตามความหมายที่แท้จริงของคำว่า "ค่านิยม" ที่นักวิชาการหลายๆ ท่านเคยบัญญัติไว้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า เป็นสิ่งถูกต้อง ดีงาม น่ายกย่องและควรปฏิบัติ

ในรายการหลุมดำกลุ่มตัวอย่างหลายเรื่อง ยังพบว่ามีการแสดงทัศนคติของผู้ผลิตในการให้คำเตือน และข้อคิดแก่ผู้ชม นอกเหนือจากการบรรยายเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ "คนต้นเรื่อง"

อภิปรายผล

1. เนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมในรายการ “หลุมดำ”

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในปัจจุบันนี้ เกิดจากรัฐบาลมองเรื่องปัญหาเศรษฐกิจมากเกินไป และมองมิติทางสังคมน้อยเกินไป พร้อมไปกับปัจจัยทางด้านครอบครัว ที่ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านทั้งคู่ ไม่มีเวลาอยู่กับลูก หรือให้คำปรึกษากับลูกๆ หรือการเลี้ยงดูที่ผิดวิธีต่างๆที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนเกิดภาวะเสี่ยงต่างๆ ทั้งจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดและงานวิจัยที่บ่งบอกถึงรากฐานความสำคัญและต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้นจากครอบครัวของ **พรรณทิมล หล่อตระกูล (2549)** และ **ทัศนีย์ ประสบกิตติคุณ (2531)** นั้นแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับผลการศึกษาในรายการ “หลุมดำ” ที่พบปัญหามากที่สุดของเยาวชนคือปัญหา**ครอบครัว** ทั้งการขาดการอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ การทำร้ายร่างกาย ทูบตี ดุด่า บังคับ และการขาดความอบอุ่นในครอบครัว

“การเกิดปัญหาของวัยรุ่นมีปัจจัยเสี่ยงทั้งในตัวเด็กและในสิ่งแวดล้อม เริ่มจากความเสี่ยงแรกคือความเสี่ยงในตัวเด็ก ซึ่งมีผลมาจากครอบครัว การไม่ได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัว จะทำให้เด็กมีความคิดต่อต้านสังคม ไม่ยอมรับกติกาการอยู่ร่วมกันจากสภาวะดังกล่าว จะทำให้เด็กมีทัศนคติที่ต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มองพฤติกรรมเหล่านั้นในลักษณะโก้ เป็นที่ยอมรับในกลุ่ม ให้ความพอใจอย่างทันทีทันใด โดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา

ความเสี่ยงต่อมาได้แก่ ความเสี่ยงจากครอบครัว ครอบครัวบางครอบครัวยอมตามลูก ไม่รู้วิธีที่จะจูงใจเด็กให้ทำตามคำสั่งของพ่อแม่ บางครอบครัวทั้งลูกไม่เคยรู้ว่าลูกมีปัญหาอย่างไร บางครอบครัวใช้วิธีบังคับรุนแรงแต่ไม่เคยแก้ปัญหาเด็กได้จริง ครอบครัวมีความขัดแย้ง มีปัญหาในครอบครัว เด็กไม่อยากกลับบ้าน ออกไปใช้ชีวิตนอกบ้าน ในที่สุดมีกลุ่มของตนเองซึ่งเด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมากกว่าของครอบครัว บางครอบครัว

ส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มีทัศนคติยอมรับพฤติกรรมของเด็ก และมองปัญหาว่ามาจากคนอื่น เช่น โทษว่าเพื่อนลูกเป็นต้นเหตุ ปกป้องเด็กในทางที่ผิด ไม่ฝึกเด็กให้รับผิดชอบการกระทำของตนเอง พ่อแม่แก้ไขปัญหาพฤติกรรมลูกด้วยวิธีที่ผิด

ความเสี่ยงในชุมชนและสังคมเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญ การเข้าถึงอบายมุข เหล้า ยา อาวุธ เรียกว่าแวดล้อมด้วยสิ่งจูงใจให้มีความเสี่ยง ทัศนคติของชุมชนเองยอมรับอบายมุข ยอมให้มีสิ่งมอมเมาหรือผู้ใหญ่ทำผิดให้เด็กเห็น" (พรรณพิมล หล่อตระกูล, 2549)

"ทัศนีย์ ประสบกิตติคุณ (2531) ศึกษาเรื่องความขัดแย้งของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดา และปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้อง ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาพฤติกรรมในโรงเรียน เขตกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาถึงลักษณะความขัดแย้งของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดาและปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งดังกล่าว ระหว่างนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมในโรงเรียนกับนักเรียนที่ไม่มีปัญหาพฤติกรรมในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความขัดแย้งต่อบิดามารดามากที่สุดและน้อยที่สุดในเรื่องที่ไม่แตกต่างกันด้วยเมื่อเปรียบเทียบคะแนนความขัดแย้งของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดาพบว่าปัจจัยด้านอาชีพและรายได้ของมารดา, วิธีการอบรมเลี้ยงดู, การศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับความขัดแย้ง"

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ศรีชนะชัยโชค (2539) ที่ศึกษาปัญหาสังคมในภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประจำปี พ.ศ. 2519-2537 พบว่าภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประจำปี พ.ศ. 2519-2537 ได้สะท้อนปัญหาสังคมทางด้านปัญหาครอบครัวมากที่สุด โดยปัญหาครอบครัวเป็นต้นตอของปัญหาอื่นๆที่ตามมาเป็นลูกโซ่ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงของเยาวชนในรูปแบบต่างๆ และพอจะสรุปได้ว่าปัญหาสังคมของเยาวชนที่เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้น เกิดจากภาวะเสี่ยงของครอบครัวเป็นสำคัญ หากรากฐานของครอบครัวไม่แข็งแรงเพียงพอที่จะให้เยาวชนยึด

เหนียวแล้ว ก็คงไม่มีสิ่งไหนที่สามารถเหนียวรั้งเยาวชนไทยให้ดำเนินไปตามที่ถูกที่ควรได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556 ที่ว่า

“ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ด้วยการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้น ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน” (นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556)

รายการ “หลุมดำ” ได้สะท้อนปัญหาสังคมของเยาวชน 23 ด้าน หากพิจารณาจากหากแบ่งปัญหาเยาวชนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ จากรายการ “หลุมดำ” กลุ่มตัวอย่าง “ปัญหาทางสังคม” เป็นปัญหาที่ปรากฏในรายการหลุมดำมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ **ณัฐกาญจน์ ศุภกรัตนเมธิ** (2548) ที่ศึกษาการสะท้อนปัญหาสังคมและแนวคิดด้านจริยธรรมในรายการ “คนค้นคน” พบ “ปัญหาทางสังคม” เป็นปัญหาที่ปรากฏในรายการ “คนค้นคน” มากที่สุด ดูเหมือนว่าประเด็นปัญหาสังคมจะเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ควรได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

การสะท้อนปัญหาผ่านรายการ “หลุมดำ” กลุ่มตัวอย่าง พบว่าปรากฏปัญหาเรื่องเพศอยู่หลายประเด็น คือ ปัญหาพฤติกรรมเสรีทางเพศ ปัญหาการตั้งครรภ์ ปัญหาการทำแท้ง และ ปัญหาการขายบริการทางเพศ ที่เกิดขึ้นกับเยาวชนโดยเฉพาะเพศหญิง โดยการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนหญิงอายุน้อยที่สุดที่พบมีอายุเพียง 13 ปี หรือระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เริ่มตั้งแต่การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาค่อยๆ ซึมซับและหล่อหลอมความคิดของเยาวชนให้เป็นไปตามสังคมและวัฒนธรรมของชาติอื่นๆ หากจะว่าไปแล้ว วัยรุ่นในทุกยุคทุกสมัย ก็ล้วนเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด เพียงแต่ในยุคโลกาภิวัตน์เช่นปัจจุบัน อาจจะมีความเร็วและรุนแรงที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้ตั้งตัวไม่ติด และหาทางป้องกันไม่ทัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกระทรวง

สาธารณสุข (2547) ที่พบว่าผู้หญิงไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุ 13 ปี หลังมีประจำเดือนแค่ 5 - 6 เดือน และยังมีคู่นอนมากกว่า 1 คนด้วย

นอกจากนั้น ปัญหาด้านอื่นๆที่สำคัญอันดับต้นๆ ได้แก่ ปัญหาสิ่งเสพติดให้โทษ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความเสื่อมโทรมของศีลธรรม วัฒนธรรมและจิตใจที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ" ยังมีผลพวงมาจากปัญหาครอบครัวแทบทั้งสิ้น โดยสะท้อนจากรายการหลุมดำกลุ่มตัวอย่าง 10 เรื่อง ได้แก่ "ห้องแซท ห้องโซวี จำบ๊ะออนไลน์" ในชุมชนไซเบอร์สเปส "นักศึกษาในโลกราตรี" "ผู้ชายขายน้ำ" "ทอมบอย ฟาลีซิด หรือชีวิตที่เลือกแล้ว" "โลกหลอนหลอนของเด็กดมกาว" "เด็กหนีเรียน" "เด็กหลง" "กระป๋องบานซาซ่า มาเฟียชาลัน" "หยุดเฮดส์" "โคโยตี้ นักล่าในโลกราตรี" โดยแนวคิดเกี่ยวกับ "ครอบครัวกับวัยรุ่น" (วินัดดา ปิยะศิลป์) ที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ ว่าผลจากการเลี้ยงดูของครอบครัวมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเยาวชน ซึ่งเยาวชนที่มีปัญหาครอบครัวเช่น ครอบครัวแตกแยก เป็นกลุ่มที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูงสุดที่จะทำอะไรนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง

"ในกลุ่มเด็กที่ขาดความมั่นใจหรือขาดความนับถือของตนเอง มีรายละเอียดของชีวิตที่เป็นปมด้อย เช่น ครอบครัวแตกแยก ไร้อาชาน เรียนไม่เก่ง กีฬาไม่สู้ ไม่มีงานอดิเรก ซี้เหงา วันๆ หนึ่งไม่รู้ว่าทำอะไร ในกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ตกอยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูงสุด ที่จะทำอะไรนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง ทั้งนี้ อาจเพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจ หรือเป็นวิธีที่จะได้เป็น "Hero" ในกลุ่มของเพื่อนๆ อยากจะเป็นที่ยอมรับจากคนอื่น ถึงแม้ว่าจะลองทำในสิ่งที่คนทั่วไป กลัว ไม่กล้าลอง ก็จะทำ ยอมเสี่ยงต่ออันตรายที่จะมีต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งจะมีให้เห็นเสมอๆ ดังนั้นผลจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่อาจมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นอย่างมาก แม้ว่าจะไม่เห็นผลตรงไปตรงมา แต่จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กเมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่นชัดเจนเช่นที่กล่าวมาข้างต้น" (วินัดดา ปิยะศิลป์)

ปัญหาครอบครัวนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน และยังไม่มีการแก้ไขได้อย่างแท้จริง แต่มีความพยายามจากหลายฝ่ายโดยเฉพาะรัฐบาลที่มีนโยบายในการฟื้นฟูและส่งเสริมสถาบันครอบครัว เช่น การกำหนดให้วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัว การเพิ่มวันหยุดในช่วงเทศกาลสงกรานต์เพื่อให้ประชาชนได้มีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น เป็นต้น แต่ทั้งหมดทั้งสิ้นก็อยู่ที่การ

เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่คนในครอบครัว ที่จะนำพาอนาคตของชาติให้ก้าวไปอย่างมั่นคงได้

นอกจากพื้นฐานของครอบครัวที่ดีแล้ว การศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยหล่อหลอมให้เยาวชนเติบโตไปอย่างมีคุณภาพได้ จากผลการวิจัยที่ปรากฏปัญหาการศึกษาของเยาวชน มากเป็นอันดับสอง ไม่ว่าจะเกิดจากการโตเรียนของตัวเด็กเอง หรือว่าเกิดจากการขาดแคลนทุนทรัพย์ก็ดี ก็สามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่า เยาวชนที่มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางล่อแหลมนั้น เกิดจากผลพวงการศึกษาแทบทั้งสิ้น แต่หากมองลงไปถึงบางปัญหา เช่น การตั้งครมภ์ และการทำแท้งนั้น สามารถระบุได้อีกว่าการศึกษาไม่ได้หล่อหลอมคนเหล่านี้ให้มีคุณธรรม หรือมีสติยั้งคิดก่อนจะตัดสินใจทำอะไรลงไป เนื่องจากปัญหาเหล่านี้ที่ปรากฏในรายการหลุมดำส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ทำให้ต้องมองย้อนไปที่ระบบการศึกษาว่า ได้ให้วิชาความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมเพียงพอแก่เยาวชนหรือยัง หรือต้องมองย้อนกลับไปครอบครัวว่าขาดการดูแล เอาใจใส่ให้ความรักแก่เด็กหรือไม่ สุดท้ายต้องมองไปที่สังคมว่าสิ่งใดที่ปลูกฝังความคิดเหล่านี้ให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่เสี่ยง มีพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงอย่างเช่นทุกวันนี้

ความสำคัญของการศึกษานั้นสอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงพระราชทานความหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๐ จะเห็นว่าการศึกษามีความหมายใน ๒ มิติ คือมิติแรกเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ และมิติที่สองเป็นการพัฒนาบุคคลผู้ศึกษาเองให้มีความคิด ความประพฤติ ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม ซึ่งทั้งสองมิติแห่งความหมายนี้แยกกันไม่ได้ ตรงกันข้ามจะต้องควบคู่กันไปเพราะเมื่อบุคคลหนึ่งมีความรู้ แต่มีความประพฤติ ทศนคติ ค่านิยมและคุณธรรม ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ย่อมจะนำไปสู่การใช้ความรู้ในทางที่ไม่ก่อประโยชน์ต่อทั้งตนเองและส่วนรวมได้

"การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้ สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว"

รายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างยังปรากฏปัญหาสังคมด้านสื่อลามก และปัญหา ภาษาไทยวิบัติ นอกเหนือจากแนวคิดการแบ่งประเภทปัญหาสังคม (โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์, 2543: 39) ที่ชี้ให้เห็นถึงความรับผิดชอบของสังคมที่ควรมีต่อเยาวชน

ผลการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้สามารถนำไปปรับใช้กับแนวคิด "ทางออกของปัญหาเยาวชนโดยมองผ่านระบบโครงสร้างของสถาบันทางสังคม" (ธวัชชัย เพ็งพินิจ, 2548) เพื่อการนำไปสู่การพัฒนาจิตใจของคนในสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศชาติ ดังนี้

1) สถาบันครอบครัว ควรเลิกค่านิยมในการเลี้ยงลูกด้วยทีวี เกมคอมพิวเตอร์ และเงิน หันมาใส่ใจในเรื่องของความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น และการสร้างสายใยความสัมพันธ์ระหว่างกันในแนวราบมากขึ้น ทั้งนี้ จะต้องปลูกฝังให้คนในครอบครัวรู้จักที่จะรับผิดชอบต่อ

2) สถาบันการศึกษา ควรบูรณาการหลักสูตรเข้ากับชีวิตจริงหรือสถานการณ์จริง พร้อมกับเชื่อมโยงหลักสูตรการเรียนการสอน ไปสู่การพัฒนาจิตอาสา หรือ อาสาสมัครในกิจกรรม

สาธารณะ ซึ่งจะทำการใช้เวลาเปิดประตูการเรียนรู้และพัฒนาตนมากขึ้น

3) สถาบันการเมืองการปกครอง ควรเปิดเวทีและพื้นที่ให้กับคนกลุ่มนี้มากขึ้น พร้อมกับการยกประเด็นปัญหาขึ้นเป็น "วาระแห่งชาติ" เพื่อกระตุ้นกระแสสังคม-ค่านิยมของคนหนุ่มมากในประเทศ

4) สถาบันศาสนา ควรปรับเปลี่ยนสู่การทำงานเชิงรุกแทนการนั่งรอให้คนเข้าหา และคอยบริการในฐานะผู้ดำเนินงานด้านพิธีกรรมเท่านั้น แต่ควรเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่เข้ากับสถาบันการศึกษา และกิจกรรมของชุมชน เพื่อประสานบทบาทหน้าที่เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ และการขัดเกลาทางสังคมมากขึ้น

หากทุกสถาบันของชาติร่วมแรงร่วมใจในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยอย่างพร้อมเพียง การบรรลุถึงความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่นำไปสู่ความสงบและการพัฒนาที่แท้จริงนั้น คงอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม

2. เนื้อหาที่สะท้อนค่านิยมในรายการ "หลุมดำ"

นโยบายการพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาวัตถุเป็นหลักจนก่อให้เกิดค่านิยมวัตถุนิยม และค่านิยมอื่นๆ ที่ตามมาเป็นลูกโซ่ และการหลงใหลได้ปลื้มกับวัฒนธรรมต่างชาติที่รับเข้ามาโดยไม่ได้ทำการกลั่นกรอง ทำให้ค่านิยมจากต่างแดนกลับกลายมาเป็นค่านิยมของคนไทย ซึ่งขัดกับวัฒนธรรมไทยแต่โบราณอย่างสิ้นเชิง

จากผลการวิจัย พบค่านิยมของเยาวชนในรายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 19 ด้าน โดยพบค่านิยมวัตถุนิยม ค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ค่านิยมรักสนุกและค่านิยมรักความสบาย มากที่สุด หากพิจารณาถึงค่านิยมที่พบมากที่สุดนี้แล้ว สามารถชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของค่านิยมทั้งสี่ด้าน ที่มีปัจจัยพื้นฐานมาจากค่านิยมวัตถุนิยมทั้งสิ้น เพราะความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ความรักสนุกและความรักสบาย ก็มาจากการให้ความสำคัญกับวัตถุ เงินทองมากกว่าเรื่องของจิตใจ โดยค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมของสังคมที่สั่งสมมาตั้งแต่สมัยก่อน ดังที่ปรากฏสอดคล้องกับผลการศึกษาค่านิยมของสังคมไทยของฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ (2522) และสนิท สัมครการ (2524)

ค่านิยมที่พบในรายการ "หลุมดำ" จำนวนทั้งสิ้น 19 ด้าน พบค่านิยมส่วนบุคคลเรื่องเพศปรากฏให้เห็นหลายประเด็น ได้แก่ ค่านิยมการเปลี่ยนคู่นอน ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน และค่านิยมการนับแต่้ม ค่านิยมการมีแฟน ที่เยาวชนรู้สึกต่อเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องธรรมดา และเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นั้นก็เป็นเรื่องปกติที่ใครก็ปฏิบัติกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรณี (2546) ที่ศึกษาค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับความรัก คู่ครอง และการแต่งงาน พบว่าในเรื่องค่านิยมด้านความรัก วัยรุ่นเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า คนรักอาจมาจากการเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมาก่อนเป็นอันดับแรก แต่ไม่เห็นด้วยเป็นอันดับแรกคือ การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักแสดงถึงความรักแท้ แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นมีความคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ว่าไม่จำเป็นที่จะต้องมีความรักเข้ามาเกี่ยวข้องก็ได้

"การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (acceptance) วัยนี้ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนอย่างมาก การได้รับการยอมรับช่วยให้เกิด

ความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย เห็นคุณค่าของตนเอง มั่นใจตนเอง วัยนี้จึงมักอยากเด่นอยากดัง อยากให้มีคนรู้จักมากๆ อยากมีความสามารถพิเศษ อยากเป็นที่ชื่นชม ชื่นชอบของคนอื่นๆ บางครั้งวัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับชื่นชมจากผู้อื่นมากๆ อาจแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม เช่น การแต่งกายยั่วยวนทางเพศ เพื่อให้เป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม วัยรุ่นที่เป็นรักร่วมเพศอาจแสดงออกผิดเพศมากขึ้น เพื่อให้เป็นที่สนใจและยอมรับ หรือเมื่อถูกกีดกันจากเพศเดียวกัน ก็อาจจับกลุ่มพวกที่แสดงออกผิดเพศเหมือนกัน เป็นการแสวงหากลุ่มที่ยอมรับ แต่ทำให้การแสดงออกผิดเพศมากขึ้น" (พนม เกตุมาน,)

แนวคิดที่สะท้อนถึงค่านิยมอันดับต้นอีกประการหนึ่ง คือค่านิยมการต้องการการยอมรับจากเพื่อนและการตามเพื่อนนั้น สอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของวัยรุ่น (พนม เกตุมาน) ที่บ่งบอกถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กในวัยนี้ ที่ต้องการการยอมรับจากผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน เพื่อสร้างความมั่นใจและความชื่นชม ชื่นชอบจากผู้อื่นโดยอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การแต่งกายโป๊ เพื่อให้เป็นที่สนใจและยอมรับ

นอกจากนั้น รายการ "หลุมดำ" ยังปรากฏค่านิยมของเยาวชนเพิ่มเติมที่สะท้อนจาก "คนต้นเรื่อง" นอกเหนือกรอบแนวคิดด้านค่านิยม 14 ด้าน ที่แจกแจงมาจาก "ค่านิยมของเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน" (รมณีย์ หวังดีธรรม, 2548) และ "ค่านิยมของสังคมไทย 37 ประการ" (สุพัตรา สุภาพ, 2539) ได้แก่ ค่านิยมการเที่ยวกลางคืน ค่านิยมการแต่งกายโป๊ ค่านิยมการรับวัฒนธรรมต่างชาติ ค่านิยมการกลัวความอ้วน ค่านิยมการมีแฟน ค่านิยมความเป็นชาย ค่านิยมลอกเลียนแบบดารา ซึ่งล้วนแต่เป็นค่านิยมส่วนบุคคล ยกเว้นค่านิยมการรับวัฒนธรรมต่างชาติที่ปัจจุบันกลายเป็นค่านิยมของสังคมไปแล้ว

รายการ "หลุมดำ" ได้นำเสนอเรื่องราวของ "คนต้นเรื่อง" ที่สะท้อนปัญหาสังคมของเยาวชนถึง 23 ด้าน และค่านิยมของเยาวชน 19 ด้าน โดยปรากฏปัญหาครอบครัว และค่านิยมวัตถุนิยมมากที่สุด

ซึ่งมีข้อสังเกตว่า ปัญหาครอบครัว และค่านิยมวัตถุนิยม ที่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าต่างก็สะท้อนจากรายการหลุมดำกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดนั้นเป็น "ปัญหา" และ "ต้นตอของปัญหา"

หากจะพิจารณาถึงเนื้อหาของรายการ "หลุมดำ" ที่สะท้อนปัญหาสังคมของเยาวชนพร้อมด้วยต้นตอของปัญหา (หรือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น) ในรายการกลุ่มตัวอย่างเป็นรายเรื่อง ปัญหาครอบครัว และ ค่านิยมวัตถุนิยมที่ปรากฏในเรื่องเดียวกัน สามารถสื่อความหมายต่อผู้ชมได้ว่าปัญหาครอบครัวนั้นเกิดขึ้นมาจากการเลี้ยงดูโดยใช้วัตถุ สิ่งของ เงินทอง โดยไม่ได้คำนึงถึงจิตใจหรือการเลี้ยงดูที่ใส่ใจอย่างแท้จริง ได้สะท้อนในรายการกลุ่มตัวอย่าง 2 เรื่องด้วยกัน คือ "เด็กหนีเรียน" และ "จากนักร้องสู่ นักศึกษาไฮดีไลน์" ซึ่งคนต้นเรื่องที่ปรากฏในรายการทั้ง 2 เรื่องนี้ล้วนได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่โดยให้เงินส่งเสียเท่านั้น แต่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแล ให้ความรัก ความห่วงใยใดๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงที่มาของปัญหาครอบครัวได้เป็นอย่างดี และยังชักนำไปสู่ปัญหาด้านอื่นที่ตามมาเป็นลูกโซ่

มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนนั้น เกิดจากการที่เยาวชนมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นค่านิยมที่ไม่แน่นอน ไม่ว่าจะเกิดจากปัญหาพฤติกรรมเสรีทางเพศ ที่เกิดจากค่านิยมของวัยรุ่นในปัจจุบันที่มองเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดา จนเกิดค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ค่านิยมการเปลี่ยนคู่นอน และค่านิยมการนับแต่มี ส่วนปัญหาการตั้งครรรค์และการทำแท้ง ก็เกิดจากค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ปัญหาการขายบริการทางเพศ ปัญหาอาชญากรรม ก็เกิดจากค่านิยมด้านวัตถุนิยม และค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ค่านิยมรักสนุก และค่านิยมรักความสบาย ทั้งปัญหาและค่านิยมของเยาวชนเป็นสิ่งที่ผูกกันอยู่ โดยแก้ไม่ออก หากจะหาหนทางแก้ปัญหา คงต้องหาทางสร้างค่านิยมใหม่ด้วยเช่นกัน ดังเช่นที่พระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า

"คำว่า "ค่านิยม" 3 พยางค์นี้แหละที่เป็นจุดพื้นฐาน เป็นรากเหง้าแห่งการแก้ปัญหของโลกเราได้ โดยการแก้ที่สังคมของตนเอง เพราะสังคมที่มีปัญหา โลกก็ยอมมีปัญหามาตามไปด้วยอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะสังคมจะดีหรือชั่วนั้น ขึ้นอยู่กับค่านิยมนั่นเอง หากค่านิยมดี สังคมย่อมดี หากค่านิยมเลว สังคมก็ยอมเลวตามไปด้วย" (ชาวอโศก, 2518)

หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและคนในสังคมเองนำอุดมคติของศาสนาพุทธที่ว่า “การสร้างค่านิยมที่ดีงาม เพื่อจรรโลงให้สังคมสุขเย็น” มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วนั้น เยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติคงสามารถเติบโตและพัฒนาไปได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สังคมไทยก็จะสามารถพัฒนาและก้าวหน้าต่อไปได้เช่นกัน

3. การเป็น “สารคดีที่มีมิติ” และการทำหน้าที่สื่อมวลชนด้านสอดส่องระวังระไวเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม

รายการ “หลุมดำ” เป็นรายการสารคดี ซึ่งนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์มูมมิดในสังคมในสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็ได้อาศัยเทคนิคต่างๆหลายรูปแบบมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดจินตภาพที่ดีและสูงใจให้ผู้ชมสนใจ อาทิ บทบรรยาย บทสัมภาษณ์ บทสนทนา การให้เสียงดนตรีและเสียงประกอบอื่นๆ เพื่อเสริมความหมายที่สมบูรณ์ให้แก่ภาพที่ปรากฏทางจอโทรทัศน์ คือเป็นรายการสารคดีไม่ได้มุ่งเสนอข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว แต่ยังมี ความพยายามในการสร้างจินตนาการปะปนอยู่ด้วย

โดยเนื้อหาของรายการ “หลุมดำ” มีการนำเสนอข้อมูลทั้งด้านกายภาพที่เป็นการบรรยายถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และข้อมูลด้านจิตภาพที่เป็นทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ผลิตผ่านบทบรรยายของผู้ดำเนินรายการและทีมงานหลุมดำ ในรูปแบบของการวิพากษ์สังคม การจุดประเด็นให้ผู้ชมขบคิด เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาและภัยมืดที่เกิดขึ้นในสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า รายการหลุมดำมีความเป็น “สารคดีที่มีมิติ” ที่มีการนำเสนอเรื่องราว ใช้เทคนิคการนำเสนอที่เหมาะสม สามารถสื่อความหมายต่อผู้ชมได้อย่างลึกซึ้งกินใจ และสามารถกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้านใดด้านหนึ่ง (ธีรภาพ โลหิตกุล, 2531: 31-33)

นอกเหนือจากการเป็น “สารคดีที่มีมิติ” แล้ว การวิพากษ์สังคม การจุดประเด็นให้ผู้ชมขบคิด และเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาและภัยมืดที่เกิดขึ้นในสังคมถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้านสอดส่องระวังระไวเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม (Surveillance of the environment) ซึ่งเป็นหน้าที่ประการหนึ่งใน 4 ประการของสื่อมวลชนที่ ลาสเวลล์ (Lasswell, 1948) และไรต์ (Wright, 1975) กล่าวถึง เป็นการทำหน้าที่การแสวงหา รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสังคมหนึ่งๆ ซึ่ง

สื่อมวลชนสามารถเตือนให้เราทราบถึงอันตรายที่คาดว่าจะมี รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนทั่วไป และสามารถสร้างบรรยากาศแห่งการพัฒนาให้แก่ประชาชนด้านต่างๆ ได้

ในแง่ของคุณค่าของรายการ "หลุมดำ" ต่อผลกระทบของรายการที่มีต่อประชาชน ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ เป็นรายการที่น่าเสนาอย่างมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์ของสังคม เป็นการแสดงความรับผิดชอบของโทรทัศน์ที่มีต่อสังคม และยังมีอิทธิพลต่อผู้ชมทั้งในด้านความคิดและการกระทำ โดยผู้ผลิตได้ย้ำเสมอว่า "หลุมดำ" เป็นรายการที่น่าเสนาความจริงด้านมืดที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นเพียงตัวส่งสัญญาณไปยังสังคม เป็นคำเตือน แต่ไม่ใช่ทางออก เหตุที่รายการไม่ได้นำเสนอวิธีแก้ปัญหา เพราะที่มาของปัญหาของแต่ละเรื่องต่างกัน เราต้องสังเคราะห์ก่อนว่าปัญหาเป็นแบบไหนแต่เรามักจะถูกคาดหวังว่าถ้ามือซ้ายถือกระแฉก มือขวาก็ต้องถือตะเกียง หมายความว่าต้องแก้ปัญหาให้เขาด้วย ซึ่งคนทำรายการโทรทัศน์ไม่สามารถทำอย่างนั้นได้ อยากให้ทุกคนกล้าออกมาเผชิญหน้าร่วมกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยที่รายการเองก็ยินดีเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาด้วย" (สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ, 2549) ดังนั้น การแสดงทัศนะในรูปแบบต่างๆ เหล่านี้จากผู้ดำเนินรายการและทีมงานหลุมดำในรายการหลุมดำ จึงเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม เพื่อประโยชน์ของสังคมอย่างสมบูรณ์ ดังที่ปิยพรรณ กลิ่นขจร (2536) กล่าวว่า รายการสารคดีเป็นรายการที่น่าเสนาอย่างมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์ของสังคมและเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม

นอกจากนี้ยังมีวิธีการนำเสนอที่มีข้อเท็จจริงเป็นคุณลักษณะเด่น และเป็นรายการสำหรับทุกคนในสังคมซึ่งมีส่วนร่วมในการสร้างและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยรายการได้นำเสนอเรื่องจริงที่เกิดขึ้นกับเยาวชนที่กำลังอยู่ในความสนใจจากสังคมในขณะนั้น เป็นการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาสังคมที่มีความเชื่อมโยงและเหมาะสมกับสถานการณ์สังคม และสร้างความน่าเชื่อถือได้จากการให้ข้อมูลหรือการให้คำอธิบายจากนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆ ดังที่ปรากฏใน "เด็กหลง" "เกมออนไลน์ การแข่งขันที่ไม่รู้จบ" "ภาษาไทยแตกแถว พจนานุกรมฉบับลัทธิชาติ" "กลัวอ่อนไม่กลัวตาย ภัยร้ายคนอยากผอม" "หยุดเอตส์" "ทำแท้ง สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง" ที่ทำให้ผู้ชมเกิดความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วรายการหลุมดำยังเป็นบทบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งจะยังคงคุณค่าเสมอแม้

เวลาผ่านไป เพราะรายการได้นำเสนอเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน อันเป็นมูลเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ชนรุ่นหลังต่อไป

ปัจจุบันรายการหลุมดำได้เว้นวรรคและเปลี่ยนแปลงไปเป็นรายการ "จุดเปลี่ยน" ที่มีสาระและบันเทิงควบคู่กัน เนื่องจากรายการหลุมดำมีปัญหาจากการขายโฆษณาจากผู้สนับสนุนผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ไม่ยอมเอาภาพลักษณ์สินค้ามาผูกติดกับรายการที่นำเสนอในด้านมืด จึงทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการออกไป "ก็มันขายโฆษณาไม่ได้ แล้วทางช่องขอให้เปลี่ยน" (สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ, 2550) ซึ่งความแตกต่างของหลุมดำและจุดเปลี่ยนคือโทนในการนำเสนอ หลุมดำจะซีเรียสจริงจัง แต่จุดเปลี่ยนจะที่เล่นที่จริงแต่มีความน่าเชื่อถือ "ตัว Motto มันคือจากสัญญาณเตือนภัยกลายเป็นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ แน่วแน่ แก้ไขในสิ่งผิด ส่วนตัว Mood และ Tone หลุมดำจะเป็นแนวเครียดๆ แต่จุดเปลี่ยนก็จะเป็นแนวสดใส สนุกสนาน ทันสมัยขึ้น ซึ่งมันก็ต่างกันแล้ว ทีนี้โดยตัวโครงสร้างหลุมดำก็คือการสัมภาษณ์ตัดสลับกับการนั่งเล่าอยู่ที่โต๊ะ ส่วนจุดเปลี่ยนมีการวางขั้นตอนเงื่อนไขของการพาไปสู่ประเด็นนั้นๆ ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนกว่า" (สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ, 2550)

จะเห็นได้ว่าจากการที่รายการหลุมดำไม่สามารถขายโฆษณาได้ เนื่องจากผู้สนับสนุนผลิตภัณฑ์ต่างๆ นั้นไม่ต้องการเอาภาพลักษณ์ของสินค้ามาผูกติดกับรายการแล้ว จึงทำให้รายการหลุมดำต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการออกไป

ตัวอย่างการวิพากษ์สังคม

ใน "โลกหลอนหลอนของเด็กดกมกาว"

"ครอบครัวที่อยู่กันครบพร้อมหน้า ทั้งพ่อและแม่ แต่พ่อและแม่ ไม่ได้แสดงบทบาทการเป็นนายท้าย ที่จะคอยดักหางเสือนาวาชีวิตของลูก แถมยังไม่แข็งแรงพอที่จะเหนี่ยวรั้งและดูแลได้ การอยู่กันพร้อมหน้าก็ไม่ได้

หมายความว่า จะมีแต่มีต่อในการที่จะนำพาชีวิตลูกให้รอดพ้นจากภัยอันตรายได้แต่อย่างใด" (สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: ผู้ดำเนินรายการ)

ตัวอย่างการจุดประเด็นให้ผู้ชมขบคิด

ใน "โคโยตี้ นักร้องในโลกรাত্রี"

"มีคนจำนวนไม่น้อยที่มีความสุข มีความภาคภูมิใจในงานที่ตัวเองทำ ถึงแม้ว่างานที่ตัวเองทำนั้นจะไม่ได้ได้ค่าตอบแทนที่มากมายมหาศาล แต่ทว่าพบกับคุณค่าในงานที่ตัวเองทำ ในขณะที่เดียวกันมีคนจำนวนหนึ่งทีเลือกที่จะทำงานที่ว่ากันก็ไม่ได้มีความหมายคุณค่ากับโลกใบนี้ แต่ทว่าเป็นอาชีพที่ให้ค่าตอบแทนทำรายได้ให้มากมายมหาศาล ซึ่งว่าไปแล้วก็คงมีไม่กี่อาชีพที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์อันนั้นได้ อาชีพสาวนักร้องโคโยตี้ กำลังเป็นอีกอาชีพหนึ่งทีได้รับความนิยมในหมู่สาว ๆ นิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมาก จนไม่รู้ว่ามีเป็นงานพิเศษหรืองานประจำไปแล้ว อาชีพนี้ไม่ต้องการความรู้ ความสามารถ ไม่ต้องการวุฒิทางการศึกษา ไม่ต้องการการฝึกฝนมากมายอะไร แค่อาศัยรูปร่าง หน้าตา ดีผลการเต้น การแต่งตัวยั่วจิตยั่วใจลูกค้า แค่นี้ก็สามารถทำเงินได้มากมายมหาศาล หากเรามองว่าไม่ใช่เรื่องแปลกและไม่ผิดอะไร ทีนักศึกษาสาว ๆ จะประกอบอาชีพสาวนักร้องโคโยตี้ แต่ปัญหาไม่ได้อยู่ตรงนั้น จากการพูดคุยกับสาว ๆ โคโยตี้จำนวนมาก ทีมงานพบว่า ค่านิยมความรักสบาย หน่วยงานหนักกำลังครอบงำอยู่มากจนไม่แน่ใจว่า แท้ทีจริงแล้วเธอเป็นผู้ล่า หรือเป็นผู้ถูกล่าในโลกทุนนิยมกันแน่" (สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: ผู้ดำเนินรายการ)

ตัวอย่างการให้ผู้ชมเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหา

ใน "กว่าจะรู้เดียงสา"

“อัตราการใช้เงินของการตั้งครรภ์ของเด็กสาววัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้นทุกขณะนั้น ไม่ว่าจะมีการรณรงค์อย่างไร รณรงค์ให้รู้จักยับยั้งชั่งใจไม่มีเพศสัมพันธ์ หรือว่ารณรงค์ให้รู้จักป้องกันถ้าหากมีเพศสัมพันธ์ หรือรณรงค์ให้เห็นถึงความยากลำบากหรือปัญหาที่จะตามมาภายหลังถ้าหากว่าเกิดพลาดพลาด ตั้งครรภ์ขึ้นมาในวัยที่ยังไม่ได้พร้อม ถ้าดูจากตัวเลขการเพิ่มขึ้นมาสามารถพูดได้เต็มปากเต็มคำเลยว่าการรณรงค์นั้นไม่สัมฤทธิ์ผล” (สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: ผู้ดำเนินรายการ)

โดยสรุปแล้ว รายงาน “หลุมดำ” เป็นรายงานสารคดีเจาะลึกเชิงสังเคราะห์ทางโทรทัศน์ที่นำเสนอสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ด้านมืดในสังคม ที่มีความแปลก แตกต่าง ซึ่งสร้างความน่าสนใจและสร้างสีสันให้กับเนื้อหาของรายการที่มีความเป็นจริงสูง ด้วยเจตนารมณ์ในแง่ของการนำเสนอไปสู่การรับรู้ของสังคม อันประกอบไปด้วยปัญหาสังคมของเยาวชนมากมายหลายด้าน รวมไปถึงค่านิยมของเยาวชนไทยในปัจจุบันที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมของ “คนต้นเรื่อง” ที่เป็นเยาวชนอนาคตสำคัญของชาติ เพื่อให้คนรู้เท่าทันสังคม

จากการอภิปรายผลงานวิจัย “การศึกษาปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนไทยในรายการหลุมดำ” ครั้งนี้ อาจสรุปได้ว่ารายการ “หลุมดำ” มีคุณค่าในเชิงก่อประโยชน์เพื่อสังคม 3 ประการ ได้แก่

1. ในยุค “โลกาภิวัตน์” ที่มีความรวดเร็วและรุนแรงและมาพร้อมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้คนเราตั้งตัวไม่ติดและหาทางรับมือไม่ทันนั้น รายการ “หลุมดำ” ได้สะท้อนปัญหาสังคมของเยาวชนควบคู่ไปกับค่านิยมของเยาวชนที่ผู้ชมสามารถเล็งเห็น และรับทราบถึงปัญหาและค่านิยมของเยาวชนไทยปัจจุบันนี้ได้ถึง 39 ด้าน ซึ่งหากผู้ชมนำสิ่งที่ได้ชมไปสอดส่องดูแลคนในครอบครัว แล้วหาทางป้องกัน แก้ไข ปัญหาสังคมของเยาวชนที่น่าเป็นห่วงคงจะเบาบางลง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาสังคมของเยาวชนส่วนใหญ่มีต้นตอมาจากปัญหาครอบครัวแทบทั้งสิ้น

2. มีการนำเสนอปัญหาของเยาวชนและต้นตอที่แท้จริงของปัญหา โดยสะท้อนผ่าน “คนต้นเรื่อง” โดยนำเสนอปัญหาและค่านิยมในเรื่องเพศในสัดส่วนที่สูง และนำเสนอปัญหาและ

ค่านิยมเรื่องเพศที่ปรากฏกับเพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ สามารถสื่อความหมายต่อผู้ชมให้ไม่มองข้ามกับสิ่งที่ไม่คาดคิด และหาทางป้องกันไม่ให้เยาวชนพลาดพลั้งไปกับสิ่งยั่วยุต่าง ๆ

3. เป็นรายการสารคดีที่มีวิธีการนำเสนอที่มีข้อเท็จจริงเป็นคุณลักษณะเด่น และเป็นรายการสำหรับทุกคนในสังคมซึ่งมีส่วนร่วมในการสร้างและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยรายการได้นำเสนอเรื่องจริงที่เกิดขึ้นกับเยาวชนที่กำลังอยู่ในความสนใจจากสังคมในขณะนั้น เป็นการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาสังคมที่มีความเชื่อมโยงและเหมาะสมกับสถานการณ์สังคม และสร้างความน่าเชื่อถือได้จากการให้ข้อมูลหรือการให้คำอธิบายจากนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆ ทำให้ผู้ชมเกิดความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วรายการหลุมดำยังเป็นบทบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งจะยังคงคุณค่าเสมอแม้เวลาผ่านไป เพราะรายการได้นำเสนอเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน อันเป็นมูลเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ชนรุ่นหลังต่อไป

ด้วยเหตุที่กล่าวข้างต้นทั้งหมดนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่ารายการ "หลุมดำ" ได้แสดงบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพขณะที่ประเทศกำลังมีความต้องการสื่อเพื่อการพัฒนาในปัจจุบัน และความเป็นสื่อโทรทัศน์ที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้เป็นจำนวนมาก และเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสารมากที่สุดในปัจจุบัน ทำให้เนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมต่างๆจากรายการนี้ น่าจะมีบทบาทในการช่วยเป็นหูเป็นตา สอดส่องดูแลเยาวชนและผู้คนในสังคม เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขไม่ให้คนในสังคมตกอยู่ในความเสื่อมโทรมไปมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า รายการ "หลุมดำ" สะท้อนปัญหาสังคม ด้านโรคเอดส์ในปริมาณที่น้อยนั้น ผู้ผลิตน่าจะพิจารณาเพิ่มการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาโรคเอดส์ในเยาวชนมากขึ้น เนื่องจากปัญหาโรคเอดส์กลายเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมไทย และกำลังระบาดในหมู่เยาวชนเป็นจำนวนมาก เป็นประเด็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงและน่าจับตามอง เพื่อหาทางป้องกันการแพร่ระบาดและคร่าชีวิตเยาวชนไทย ทำให้ประเทศชาติไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้

2. สื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อวิทยุโทรทัศน์ ควรตระหนักถึงบทบาทของสื่อที่เป็นสิ่งที่สะท้อนเหตุการณ์ที่สังคมกำลังให้ความสนใจ โดยมีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรมของคนในสังคม และการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร จึงควรไตร่ตรองถึงสิ่งต่างๆที่กำลังจะนำเสนอสู่ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนผู้ที่สามารถซึมซับสารโดยไม่ได้ผ่านการพิจารณาถึงความถูกต้องอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติตาม สื่อมวลชนจึงควรปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม และค่านิยมที่ควรปฏิบัติให้กับเยาวชนมากกว่านี้

3. ผู้สนับสนุนรายการโทรทัศน์ (sponsor) ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ที่มีอำนาจตัดสินใจด้านการวางผังรายการโทรทัศน์ ควรตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ชมเป็นส่วนใหญ่ โดยสนับสนุนและส่งเสริมรายการที่มีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง มิใช่เพียงเพื่อความบันเทิง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ผลิตรายการที่มีเนื้อหาดีกล่าว รวมทั้งเป็นการให้กำลังใจผู้ผลิตรายการที่มีอยู่เดิมให้พัฒนาคุณภาพของรายการที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไปเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่สังคม

4. การชมรายการประเภทนี้ เยาวชนควรได้รับการชี้แนะจากผู้ปกครองว่าสิ่งใดควรปฏิบัติ และสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติตาม และผลจากการกระทำทั้งหมดนี้จะก่อให้เกิดสิ่งใดตามมา เป็นการส่งเสริมสถาบันครอบครัวทางหนึ่งให้เยาวชนได้ใกล้ชิดกับครอบครัว และได้รับการอบรมสั่งสอนให้ห่างไกลจากปัญหาต่างๆ อีกทั้งสถาบันการศึกษาที่น่าจะพิจารณาเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านคุณธรรม จริยธรรมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังเยาวชนไทยให้มีจิตใจที่ดีงาม และสถาบันการปกครองก็ควรใช้สื่อเหล่านี้ เป็นเครื่องมือช่วยในการสืบเสาะปัญหา หาทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้หมดไปโดยเร็วที่สุด เพื่อการพัฒนาของประเทศชาติอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. รายการ "หลุมดำ" เป็นรายการสารคดีรูปแบบใหม่เชิงสังเคราะห์ ที่นำเสนอเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยผ่านการสัมภาษณ์บุคคลต้นเรื่องต่างๆ เหมือนรูปแบบของงานวิจัยอย่างหนึ่ง โดยได้รับความนิยมนในกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะมีการศึกษาถึงปัจจัยที่

ทำให้รายการ "หลุมดำ" ได้รับความนิยม และอาจศึกษาด้วยว่าปัจจัยดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากรายการสารคดีทางโทรทัศน์ทั่วไปอย่างไร เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาถึงแนวทางการผลิตรายการสารคดีชีวิตทางโทรทัศน์มิติใหม่ที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้จริงพร้อมทั้งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตได้ในเวลาเดียวกัน

2. เนื่องจากรายการสารคดีเป็นรายการสร้างสรรค์สังคมที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาทางความคิดแก่ผู้รับสารมากกว่าการให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาองค์ประกอบด้านผู้รับสาร เพื่อทราบถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับสารว่ารายการ "หลุมดำ" มีอิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างไรบ้าง และผู้รับสารกลุ่มใดที่ได้รับประโยชน์จากสาระที่แฝงในรายการมากที่สุด โดยอาจนำผลการศึกษาปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนในการวิจัยครั้งนี้ไปทำการสำรวจว่าการเปิดรับ ทัศนคติ และพฤติกรรมจากการชมรายการ "หลุมดำ" ว่าเป็นอย่างไร

3. น่าจะมีการศึกษาการสะท้อนปัญหาสังคมทั้งหมดของรายการ "หลุมดำ" นอกเหนือจากการสะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนไทย เนื่องจากรายการได้นำเสนอเรื่องราวของคนต้นเรื่องนอกเหนือจากเยาวชน ซึ่งเป็นเรื่องราวปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้คนในสังคมไทยอีกหลายด้าน และน่าจะเพิ่มเติมการศึกษาบทบาทด้านอื่นๆ เช่น บทบาทด้านความตั้งใจของผู้ผลิต บทบาทในด้านการเป็นสื่อที่ช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม และช่วยผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาสังคมอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถเป็นแนวทางในการแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อในการพัฒนาสังคมได้ต่อไปในอนาคต